

מסורת הש"ס

וכל בם יורשם נחלה ממטות וגו'. כיפה
 אביה תהיה לאשה כדי שלא תסוב נחלה
 נהג אלא בזמות הדור דלמקמן בפירקין (דף
 כיון דיורשת שני מטות והיא נשאת
 נוסבת נחלת האם למטה אחר ולקמן
 מתרזין לה: בם יורשם נחלה
 ממטות. משמע שבת אחת מקבלת
 נחלה משני מטות ואי אתה מוזהר
 קרובים לה שמתקבל נחלה מהם ויתור
 מאביה ואמה וכוון שאביה משבט
 ראובן ואמה משבט שמעון וכשינשאת
 אמה לאביה היו לה אחין לאמה של
 בת זו שירשו נחלת אביהן עליה
 הסבת נחלת אם לאב שבטת נישואין
 דלא קפיד קרא אלא שבטת נישואין
 לא תהא לראיה לירש נכסי אביה ומיהו
 אחרי כן מתו אחיה ואחר כך מת
 אביה וירשה אותו ומתו האם והאב
 אלא היה להם בן אם בם זו וירשמו

ורה אור השלם

- 1 וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל נִחְלָה
מִמּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחַד
מִמְשַׁפְּחַת מֹשֶׁה אֲבִיהָ
תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירָשׁוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נִחְלָת
אֲבִיתוֹ: כַּמְדָּבָר לֹא ח
2 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה
וְאֲבִיהָ רִיק רִיק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא
תִּכְלֹם שְׁבַעַת יָמִים תִּסָּגֵר
שְׁבַעַת יָמִים מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ
וְאַחֵר תֵּאָסֶף:

הגהות הב"ח

(א) רש"ב ד"ה וכל וכו' ורקמן פרכינן כיון דיורשת:
(ב) ד"ה ויאמר וכו' להחמיר בחמור מנצל: (ג) ד"ה אל' רבי יהודה נשאל לר' ינאי מניין לבן שקודם לבת:
(ד) תוס' ד"ה קל וחומר וכו' וכן משמע בתוספתא באבות:

מוסף רש"י

מדין קל וחומר כיצד. גני
י"ג מדות צמרות כהנים (ב"ק
כה.) מנין שהמורה ניתנה
לידרש ק"ו (זבחים ע.) הלא
תכלם. לשון מימה הוא ולשון
ק"ו (ס.) אלא דיו לבא מן
הדין להיות כנדרין. הכמז
לימחק שאיך רשאי להטיל על
הבא מן הדין יותר מן הנדון.
דכמיז חסגר שבעת ימים
(ש"ס).

מוסף תוספות

- א. שנותן בר פרצוף פנים
ונפחיתו נשמה. רמב"ל.
ב. דינמא לשכניה י"ד
לפי חשבון חלק שפותה.
ג. מנע"ל. א. חסד הקבי"ה
למשה אילן אביה נון בה
אילן כהן גדול נון בה
כדאי הוא שחכלם שבעת
נמים. אני מלך מלכי
המלכים ליד תה שחכלם
י"ד יום. ר"ן. ד. לפי
שכיון שאנו באין להוטרין,
פחות מזה הסגר דהיינו ד'
מיטות אחריים אי אפשר
להוטרין. א. ה. דירושה
שניה היינו בין הכן הכן
בין הכן הכן ובת הבת,
הדיקשא קאי אכל הנך
דכתיבי בקרא. מוס' למקן
קרא.

וְכָל צֶמַח יִשְׂרָאֵל נִחְלָה מִמֶּטֶס וְגו'. סִיפָא
אֲזִינָה תִּהְיֶה לְאַשֶׁה כְּדֵי שֶׁלֹא תִסְבֹּךְ נִחְלָה
נִכְסֵי אֵלֶּה בְּחֻמּוֹת הַדּוֹר כְּדִלְקָמֶן בְּפִירְקֵיךָ
כִּיּוֹן דִּיּוֹרְשָׁתָּ שְׁנֵי מִטּוֹת וְהִיא נִשְׁאֵלָת
נִסְבָּתָּ נִחְלָתָּ הָאֵם לְמִטָּה אַחֵר וְלִקְמָן
מִתְרַצֵּין לָהּ: **צֶמַח יִשְׂרָאֵל נִחְלָה**
מִמֶּטֶס. שִׁמְעָה שֶׁבָּת אַחַת מִקְבָּלָתָּ
נִחְלָה מִשְׁנֵי מִטּוֹת וְאִי אַחַת מִזֵּוֹלָה
קְרוּצִים לָהּ שֶׁמִּקְבָּל נִחְלָה מֵהֶם יוֹתֵר
מֵאֲזִינָה וְאִמְהָ וּכְגוֹן שֶׁאֲזִינָה מִשְׁבָּת
רְאוּבֵן וְאִמְהָ מִשְׁבָּת שְׁמֵעוֹן וְכַשְׁנִישָׁתָּ
אִמְהָ לְאֲזִינָה הִיוּ לָהּ אַחִין לְאִמְהָ שֶׁל
צֶמַח וְזוֹ שִׁירְשׁוֹ נִחְלָתָּ אֲזִינָה לְדִיכָא
הֶסְבֵּת מִתְּלַת אֵם לְאֵב צִשְׁעָה יִשְׂרָאֵלִין
לְדִיכָא קִפְדִּי קִרְאָה אֵלֶּם צִשְׁעָתָּ יִשְׂרָאֵלִין
לֹא תִהְיֶה לְחֻמֵּי יִירֶשׁ נִכְסֵי אֲזִינָה וְיִמִּינָה
אַחֲרֵי כֵן מִתּוֹ אַחִיָּה וְאַחֵר כִּךְ מִתּוֹ
אֲזִינָה יִירֶשָׁה אוֹתוֹ וּמִתּוֹ הָאֵם וְהָאֵב
וְלֹא הִיָּה לָהֶם כִּי אֵם צֶמַח וְזוֹ יִירֶשְׁתָּן
נִמְלֵאֵת יִירֶשֶׁתָּ שְׁנֵי מִטּוֹת נִחְלָתָּ אִמְהָ
מִמֶּטֶס שְׁמֵעוֹן וְנִחְלָתָּ אֲזִינָה מִמֶּטֶס
רְאוּבֵן: **בֵּן מִינִי.** שִׁירֶשׁ אֵת אִמּוֹ
לְדִיכָא לְמִימַר בְּצִיץ קִפְדִּי קִרְאָה הֵן
יִירֶשׁ אֵת אִמְהָ וְהִבֵּת מִירֶשׁ אֵת הָאֵם: **שְׁהוֹרֵעַ**
כַּהֵן בְּנִכְסֵי הָאֵב דְּבֵן קוֹדֶם
לָהּ: יִפֵּה כַּהֵן בְּנִכְסֵי הָאֵם. דִּיּוֹרְשָׁתָּ
אֵת הָאֵם: **אִינוֹ דִּין שִׁיפָא כַּהֵן**
בְּנִכְסֵי הָאֵם. שִׁירֶשׁ כַּמּוֹ בִּצְתָּ. אֲבָל
עֲדִיין לֹא לְמַדְנָה שִׁקְדוּס לְבֵת וְהִינֵנו
דְּקִלְמָר וּמִמֶּקוֹס שְׁבָאֵת מִמֶּקוֹס
שֶׁהִתְחַלֵּת לְנַמְדָּה דִּהִינֵנו מִנְכִּסֵּי הָאֵב
חֹזֵר וְלִמַּד עוֹד מִה לֵּבֵן כו'. וְלִקְמָנָה
פִּרְקִי לִינֵמַד לָהּ לְבֵת מִן הַדִּין לְהִיטֵי
כְּדוּן: **שׁוּיָן.** דִּירְתוֹן כְּחֵדָא: **מִדִּין**
קָל וְחוֹמֵר כו'. צִרִישׁ תּוֹרַת כְּהִנִּים
תִּנִּיָא רְבִי יִשְׁמַעֲלָא אוֹמֵר בְּשִׁלָּשׁ
עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה דִּרְשָׁתָּ בְּהֵן מִקָּל
וְחוֹמֵר וּמִגִּזְרָה שׁוֹה וּבִמְצִינָן אֵב כו'
וְהִדֵּר מִפְּרָשָׁה לְהוֹ חֵדָא חֵדָא מִקָּל וְחוֹמֵר
כִּיֵּד בְּצִיזָה עֵינִין אִנּוּ דּוֹרְשִׁין דְּבֵר
מִדְּבַר ע"י קָל וְחוֹמֵר: **וְיִוֹאֵר ה' כו'.**
כְּלוּמָר לֹא לְהַחֲמִיר ו' עַל הַחֲמִוּר
מִבְּקָל הוֹאִיל וְכֹא לְלַמּוֹד מִן הַקָּל אֲלֵא
דִּיּוֹ לְלַמַּד שִׁיחָא כְּמִלְמַד כְּלוּמָר דִּיּוֹ
לְבֵת מִן הַדִּין כו' לְפִירְקִי תִּסְגָּר צִשְׁעָתָּ
יִמִּים כו' (וּמִדְּבַר יצ'): **מִקִּישׁ מֵטָה הָאֵם כו'.**
מֵאֲחֵר דִּלְתָא בֵּן בְּקָל וְחוֹמֵר דִּיּוֹרֶשׁ
אֵת אִמּוֹ בְּכַת וְהוֹקֵשׁוּ הַמִּטּוֹת בְּחִבָּה
אֵת אִמְהָ דִּלָּא כְּתֵב שְׁנֵי מִטּוֹת הַלֵּכֶךְ
דִּרְשִׁין מִה מֵטָה הָאֵב כו'. וְלִקְמָנָה
פִּרְכִּינָן אִי מִה מֵטָה הָאֵב בְּכּוֹר נִוְטֵל
צֶה פִי שֵׁנִים כו': **נִיטָאִי.** שֶׁס חֲכָם:
כִּר' וְכִרְיָה בֵּן הָקָבֵל. דִּהֲבֵן וְהִבֵּת
יִחְלְקוּ בְּשׁוֹה בְּנִכְסֵי הָאֵם: **אִפְסָ**
זְכִירָה. כַּמּוֹ כִּי אִפְסָ כִּסְפָּה (בְּרַשָׁאִי מו.).
כְּלוּמָר צִטְלוֹ שֶׁאִין הִלְכָה כְּמוֹתוֹ:
מִשְׁמַתִּינָא לָךְ כו'. מִשְׁמַתִּינָא לָךְ וְלֹא יִסְיָ
דִּלְמָר כִּי הוּנָא אִמְרָר כו'. רַב רַב
לְרַב נַחֲמָן: **אִמְרָ לִי.** רַב נַחֲמָן לְרַב
לְרַב הוּנָא וְאוֹדִיעֵנוּ שֶׁאִתָּה אוֹמֵר כֵּן מִשְׁ
רַב הוּנָא כֵּן: **אִכְסִיף.** דְּשִׁמָּה חוֹר בּוֹ
בְּשִׁמְעוּתוֹ: **אִיִּתְרִיסָם לְקַבְּלָהּ.** וְלֹא הִיָּתָּ
רְבִי יִנְאִי. זָקֵן הִיָּה וְהִחֲלָה עֵינָיו כְּהוֹ
בֵּר אִינֵשׁ דִּלְמָי לְקִיבִלְנָה הוּא יִנְאִי. אֲדָר
לְקַמֵּי דִּלְמָי דִּין שִׁעוּרֵי כֶּסֶף:
לְקַבֵּל טוֹמָהוּמָה ד' רִפְסִיטֵם ע"י טִפְסִיטֵם
אִמְרָ לִי. רְבִי יְהוֹדָה נְשִׂיאָה לְרַבִּי יִנְאִי

קרא לאחד ממשפחת מטה:
מטה למטה אחר. ומיהו לא
(קא) ולקמן [קריא] (א) מפרשין
טה אציה הרי מכל מקום
יכול בת יורשת נחל
היאך בת יורשת שני
משבט אחד ואמה מז
ואין לי אלא בת בן
ומה בת שהורע כחה
בנכסי האם בן שיפה
דין שיפה כחו בנכסי
מה להלן בן קודם ל
לבת ר' יוסי בר' י
אמרו משום רבי זכרי
ואחד הבת שוין בנכסי
לבא מן הדין להיות כג
דיו והא דיו דאורייתא
וחומר כיצד י²ויאמר ה
ירק בפניה הלא תכלם
לשכינה ארבעה עשר
להיות כגדון בעלמא
דאמר קרא ממטות מ
האב מה מטה האב
האם בן קודם לבת
עובדא בר' זכריה בן
כמאן כזכריה אפס
עובדא כרבי זכריה ב
מאי האי א"ל דאמר
משמיה דרב הלכת
אמר ליה זיל אהדר בך
חיננא בר שלמיא מא
סבר למעבד עובדא
אמר ליה רב נחמן מא
רב הונא אמר רב הלל
אמר ליה אשלח ל
השתא כי נח נפשיה
לקבלי ואיהו כמאן
ושמואל דאמרי תרווי
בן הקצב מיסתמך ו
רבי שמלאי שמעיה
לאפייהו א"ל בר אינע
יאי וגולתיה יאי כי מ
ליה דין שיעוריה כש
לבן שקודם לבת בנכס
מטות מקיש מטה הא
האב בן קודם לבת א
לבת א"ל אי מה מט
שנים אף מטה האם
לך רב חיננא דר שלמיא:
נח דר חייא מהדר הכי
זונא דר חייא: אשלח ליה.
ולדע אם אמת הוא שאמר
ד הונא או לא היה סומך
זכור בן: ואיפו. רב נחמן:
א"ל שמעיה דר' ינאי:
שוב צא כנגדנו: וגולתיה
משה. רבי ינאי לגולתיה
קא דתמן (מליס פכ"ו מ"ב) הש
ז' (א) בן קודם לבת כו':

קל וחומר לשכינה י"ד.
(נדפד 97 ע"ב) שלשה שו
ואמרו ונותן זו הקדשה כנגד
קל וחומר דמן הדין יש להוסיף

ממטות בני ישראל
ממטות אלא זו שאביה
במ אחר ומתו וירשתו
ונתן אמרת קל וחומר
בנכסי האב יפה כחה
בחו בנכסי האב אינו
האם וממקום שבאת
את אף כאן בן קודם
יורה ור"א בר' יוסי
ה בן הקצב אחד הבן
האם מאי טעמא דיו
ון ותנא קמא לא דריש
הוא דתניא ⁶ מדין קל
אל משה ואביה ירק
שבבעת ימים קל וחומר
אלא דיו לבא מן הדין
דריש דיו ושאני הכא
יש מטה האם למטה
קודם לבת אף מטה
ביתאי סבר למעבד
קצב אמר ליה שמואל
ריה רבי טבלא עבד
הקצב א"ל רב נחמן
רב חנינא בר שלמיא
רבי זכריה בן הקצב
רבי לא מפיקנא לך רב
רבי רב הונא בר חייה
רבי זכריה בן הקצב
האי אמר ליה דאמר
ה בר' זכריה בן הקצב
ה איכסיף אמר ליה
דרב הונא איתריסת
סברה כי הא דרב
אין הלכה בר' זכריה
זיל רבי ינאי אכתפא
אתי ר' יהודה נשיאה
דאתא לקיבלנא הוא
א לגביה גששה אמר
בעא מיניה *מנין
האם אמר ליה דכתיב
למטה האב מה מטה
מטה האם בן קודם
האב בכור נוטל פי
בכור נוטל פי שנים
אמר

בסיבת הכן וקרא דלס אין לו
מ"ל לס אין לו עיין ע"ל ד
אמרו ומיהו יהוה דואס איז
שהיה בן הכה יורש כלל ע"י
להקיש ירושה שניה לראשונתו
תסוב גמי לארעתיך ללחל

כלומר טעית של תלמידי
ידי יהודה נשיאה: דין שני
ד' על ד' כנגד ג' על ג' צמח
ומר ליה. רבי יהודה נשיאה

"לדלך נקט י"ד משום דלמא בהמלתא
 אין י"ש בחדס הקדוש ברוך הוא אציו
 ויהי"א אבל קשה קמא דלס כן אין זה
 גד שניה¹ ועוד אמר בספרי בחוספתא
 קל וחומר למלך וכהן י"ד פירוש משה
 רבינו שיהי מלך וכהן גדול ששימש
 שבעת ימי המלוכה וספקא דרבינו
 אמאי נקט י"ד ודוחק לומר דמלך
 היינו הקדוש ברוך הוא וכהן משה²
 ורבינו חיים כהן מפרש קל וחומר
 לשכינה יותר מעט מו' וכיון דלפיקתיה
 מו' דהיינו הסגר אוקמה אשוי הסגרות³
 וכן שמשע (ו) בצבותי):
 דין שיעוריה בשק. ואם תאמר וכי
 גרע ממטלניות דפרק לא
 יחפור (לעיל דף ע"ב) דלוקימנא כעין
 א' (רסקא) ואפילו הכי שיעוריהו בג'
 על ג' וי"ל דהתם לא מוקי לה כעין
 שקא אלא לענין דלא חזו לאומנא
 לקמא דסם אבל האי קשה יותר
 מדאי: **במקיש משה האם ראשונה**
האב וכו'. תימא לרשב"א אמאי
 אינטריך לאשמועינן דבן קודם לבת
 בנכסי האם מהיקשא דמטות מפיס
 ליה מירש אותה דלמחר לקמן (דף ק"ג):
 מקיש ירושה שניה לירושא ראשונה
 מה ירושה ראשונה בן קודם לבת אף
 ירושה שניה בן קודם לבת דמיניה
 ילפינן לקמן דבני אחות קודמין לבנות
 אחות לירש בנכסי אחי האם ובנכסי
 אבי האם דמה ירושה ראשונה דהיינו
 בנכסי האב בן קודם לבת אף ירושה
 שניה כגון בן הבת קודם לבת הבת
 בנכסי אבי האם¹ ואומר רשב"א דבן
 בנכסי האם היינו נמי ירושה ראשונה
 הבאה מבח האם ואי לא דנפקא לן
 מהיקשא דמטות דבן קודם לבת
 בנכסי האם היכי הוה שמעינן דקודם
 בנכסי אבי האם דלא אחי אלא מבח
 היקשא דירושא ראשונה הלכך
 אינטריך הכא למילף מהיקשא דבן
 קודם לבת בנכסי האם שהיא ירושה
 ראשונה הבאה מבח האם ושז נפקא
 לן מהיקשא דלקמן דמקיש ירושה
 שניה לירושא ראשונה בין ירושה שניה
 דאב בין ירושה שניה דאם ורי' אומר
 דאע"ג דנפקא לן לקמן דבן קודם
 לבת בנכסי אבי האם היינו משום
 דמבא דאבא דאמאי קאמי ליה שמעינן
 מינה דקודם בנכסי האם עצמן ואין
 נראה לרשב"א דהא מבח דאבא דאם
 לא ירית אלא ע"י משמוש דנפלו לפני
 האם והוא יורש את אמו וא"ת כיון
 דמהבא שמעינן דמהיקשא דמטות דבן
 קודם לבת בנכסי האם אמאי אינטריך
 כל הנך קראי דלא תסוב נחלה דאירי
 דבן דלמחר לקמן בן הבת דבן מנין
 שבעת דלמא לאשמועינן דבן יורש
 אב ית אינטריך טובא דלא הוה ידעינן
 שמשוש והא דדרשינן נמי מירש אותה
 הוה מוקמינן² בצת הבן דוקא³ ולא
 בת הבן ולא תסוב שני בסיבת הבעל
 ולמאן

[illegible]